

DE PARKIET

Kleine papegaaiaachtigen: grasparkiet, valkparkiet, ...

1. ALGEMEEN

Kleine papegaaiaachtigen met een lange staart worden “parkieten” genoemd, maar verschillende parkietensoorten zijn niet noodzakelijk met elkaar verwant. Elke parkiet behoort wel tot dezelfde orde als de papegaaie die, met uitzondering van de ara, een kortere staart heeft. De meeste soorten parkieten in de dierenwinkel vinden hun oorsprong in Australië, vanwaar ze halfweg de 19^e eeuw werden uitgevoerd naar Europa. In de natuur leven ze, afhankelijk van de soort, in grote of kleinere groepen in biotopen die kunnen variëren van (half) woestijnachtige gebieden, over tropische en subtropische bossen tot graslanden.

Alle parkieten zijn sociale, vocale prooidieren. Ze hebben dus behoefte aan gezelschap van soortgenoten, kunnen best luidruchtig zijn, en zijn steeds op hun hoede voor roofdieren. Papegaaiaachtigen zijn niet gedomesticeerd, wat wil zeggen dat parkieten nog zeer veel instinctief, natuurlijk gedrag vertonen. Deze kenmerken moeten als basis dienen voor de levensomstandigheden die we deze dieren in gevangenschap aanbieden en hoe we met hen omgaan.

De natuurlijke populaties van de meeste als huisdier gehouden parkietensoorten zijn niet bedreigd. Van de tientallen soorten zijn vooral de gras- en valkparkiet makkelijk te houden en populair als kooivogel.

De **grasparkiet**, (*Melopsittacus undulatus*, Shaw, 1805) dankt zijn Latijnse naam aan de golvende tekening in zijn verenkleed. Na de kanarie is deze vogel het meest verspreid over vogelkooien wereldwijd. Het zijn kleurrijke, levendige, sociale, zeer intelligente en nieuwsgierige vogels die zich makkelijk aanpassen, wat hen interessante kooi- en volièrevogels maakt. Het lichaam van de wilde grasparkiet is bedekt met lichtgroene veren met gele met zwart gestreepte veren op de achterkant van de kop en gele veren op voorhoofd en keel. Vandaag zijn ze in verschillende kleuren te vinden.

Ongeacht de kleur is het verschil tussen mannelijke en vrouwelijk grasparkieten vast te stellen aan de kleur van de neusdop (het vlezige stukje met neusgaten tussen kop en snavel): het mannetje heeft een blauwe neusdop en het vrouwtje (de pop) heeft een roze tot lichtbruine neusdop. Deze kleine parkiet heeft een gemiddeld gewicht van **30 g** en een totale lengte van **20 cm**, inclusief staart. Grasparkieten leven in grote groepen in het Australische binnenland. Bij het zoeken naar voedsel hebben ze een voorkeur voor graslanden.

Ook de **valkparkiet** (*Nymphicus hollandicus*, Kerr, 1792) vindt zijn oorsprong in het Australische binnenland maar behoort eigenlijk tot de familie van de kaketoets. Hij weegt gemiddeld **80 tot 90 g**. Zijn staart kan tot 15 cm lang zijn, even lang als zijn lichaam. Zij zijn dus een stuk groter dan de grasparkiet. Wildkleur valkparkieten zijn meestal grijs en de mannetjes hebben een gele kop, keel, kuif en wangen met een orangerode vlek op de oorstreek. Vrouwtjes zijn valer geel en rood, met een patroon van horizontale gele strepen op de onderkant van de vleugels, terwijl de mannetjes donkere veren hebben onder hun vleugels. Het is niet eenvoudig om het geslacht bij valkparkieten op basis van uiterlijke kenmerken te bepalen. Bovendien zijn deze uiterlijke geslachtskenmerken er niet bij jonge valkparkieten. De valkparkiet heeft een rechtopstaande kuif van +/- 5 cm die hij gebruikt om te communiceren. De hoek tussen kuif en kop geeft een indicatie van het humeur van het dier.

Net als grasparkieten zijn valkparkieten kleurrijke, nieuwsgierige, zeer intelligente en ondernemende vogels die langdurige en complexe relaties met elkaar aangaan. Eens een koppel valkparkieten is gevormd, blijven mannetje en vrouwtje (pop) levenslang samen. Een natuurlijke groep valkparkieten is kleiner dan een groep grasparkieten en de paarvorming is nog hechter.

De gezonde grasparkiet wordt bij een goede verzorging in gevangenschap 10 tot 15 jaar oud en soms nog ouder. Een valkparkiet wordt in principe makkelijk 15 tot 25 jaar oud. Helaas bereiken ze zelden deze leeftijd, met als voornaamste reden voedingsfouten en een gebrekkige huisvesting.

2. HUISVESTING

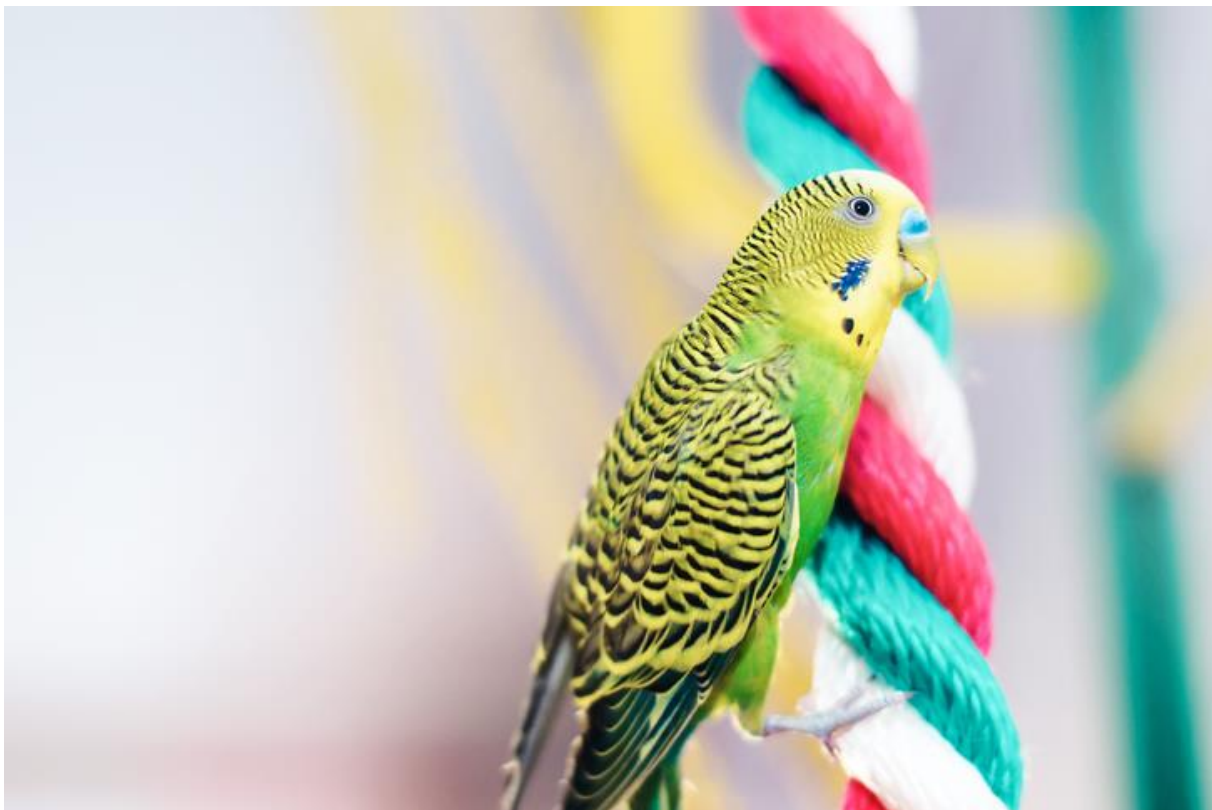
Een goede huisvesting voor vogels is steeds gebaseerd op de natuurlijke levenswijze en habitat van de soort in kwestie. Enige verdieping is dus noodzakelijk. Valkparkieten en grasparkieten leven in grote groepen. Ze gedijen in vrij uiteenlopende omgevingen zoals (tropische) bos- en woestijnachtige landschappen maar lijken een voorkeur voor grasland te hebben, waar ze volop voedsel vinden. Om veilig te overnachten trekken ze zich in grote groepen terug tussen het gebladerte van bomen of struikgewas, waar ze zich praktisch onzichtbaar kunnen maken.

Ze leiden een nomadisch bestaan en verplaatsen zich soms over lange afstanden op zoek naar voldoende voedsel. Ze verblijven altijd in de omgeving van waterpunten. Om parkieten gelukkig en gezond te houden is het dus belangrijk dat ze kunnen vliegen, voedsel zoeken, sociaal gedrag vertonen en baden. In gevangenschap leiden hun sterk beperkte leefomgeving en dieet soms tot onherstelbare gezondheidsproblemen.

Houd parkieten niet alleen! Het zijn sociale vogels die in de natuur nooit alleen zijn en onderling rijke, vaak complexe en hechte relaties aangaan, die niet vervangen kunnen worden door een spiegel. Houd steeds minimum 2 parkieten samen en plaats nooit meer vrouwtjes dan mannetjes in een groep, want de concurrentiestrijd tussen vrouwtjes (om mannetjes) kan bitsig verlopen.

2.1. BINNEN

Huisvest het dier in een zo ruim mogelijke kooi of volière, die je natuurgetrouw inricht met bebladerde takken en voldoende vliegruimte. Kies bij voorkeur voor roestvrijstalen en niet voor gegalvaniseerde kooien, want het afknabbelen van het zinklaagje kan vergiftiging veroorzaken. Horizontale spijlen zorgen ervoor dat de vogels kunnen klimmen. De vogel moet steeds de keuze hebben tussen diverse zitstokken van verschillende diameters om drukletsels aan de tenen te voorkomen. Gebruik bij voorkeur echte takken van bijvoorbeeld wilgen-, berken- of fruitbomen en bevestig ze op verschillende hoogtes én in verschillende posities: dus ook schuin en zelfs verticaal. Gebruik takken met bladeren en ververs ze regelmatig want dit zorgt voor een goede nabootsing van de bomen waarin de vogels van nature het grootste deel van de dag vertoeven. Alle vogels hebben behoefte aan privacy: ze moeten zich aan het oog van soortgenoten, mensen en andere dieren kunnen onttrekken en houden ervan om vanop een veilige plek hun omgeving te observeren. Naast zitstokken kan je ook touw in het verblijf bevestigen, want parkieten zijn fervente klimmers en ze knabbelen en slopen graag.

Parkieten hebben 10 tot 12 uren slaap nodig in absolute stilte en duisternis. Ze slapen in het wild op andere plaatsen dan waar ze overdag eten zoeken. De parkietenkooi moet dus voldoende groot zijn zodat de vogels een aparte slaapplek hebben die ze 's nachts gebruiken en voldoende ruimte waar ze overdag voedsel zoeken, spelen, hun veren poetsen, vliegen en rusten. Een andere optie is om de parkieten 's nachts op een andere plaats dan overdag te houden. Geef hen in dat geval een goed te verduisteren en van lawaai beschermt slaapverblijf en laat de parkieten overdag in een vliegekooi met voldoende veilige parkietvriendelijke plekje (met takken en bladeren, speelgoed, voer en water). Zorg er ook voor dat in het verblijf waar de vogels overdag vertoeven, zowel plekken met (indirect) zonlicht als schaduwplekken aanwezig zijn.

Ook de plaats van de kooi in huis is zeer belangrijk. Zoek een rustige, lichtrijke plek waar de vogels zich veilig voelen maar toch voldoende activiteit kunnen observeren. Zet de kooi niet voor een raam, want dat ervaren vogels als 'blootstelling' aan roofdieren. Zet een kooi ook niet vlakbij een verwarmingsbron. De droge lucht zal hun slijmvliezen irriteren. Laat een vogel nooit op een plek in het huis verblijven waar (kook)dampen of gassen worden geproduceerd, zoals bijvoorbeeld bij een kachel of in de keuken. Gebruik geen anti-aanbak pannen, gourmetstellen, croque-monsieur toestellen of andere toestellen met anti-aanbak materiaal in dezelfde ruimte als die waar de vogel verblijft. Wees voorzichtig met luchtverfrissers en huisparfums. Vogels zijn extreem gevoelig voor schadelijke dampen door de specifieke manier waarop ze ademen.

Let bij vrij rondvliegende vogels steeds op voor ontsnapping, vergiftiging of ongewenste aandacht door andere huisdieren. Andere huisdieren zoals honden en katten zijn roofdieren die prooidieren zoals parkieten stress kunnen bezorgen. Houd hen daarom zoveel mogelijk uit de buurt. Opgelet, ook hun geuren kunnen de vogels angstig maken.

Hoewel de parkiet oorspronkelijk uit droge streken komt, heeft hij vaak vocht nodig, bij voorkeur in de vorm van een bad. Plaats een ondiepe schaal met water op de bodem van het verblijf en ververs het bad dagelijks. Voor vogels die binnen gehouden worden en niet dagelijks in contact komen met natuurlijk zonlicht, is een UV-lamp met een laag vermogen essentieel om een vitamine D-tekort te voorkomen! Vitamine D speelt een belangrijke rol bij de opname van calcium uit de voeding. Het vitamine wordt deels uit de voeding opgenomen en deels in de huid gevormd onder invloed van zonlicht. Tekort aan natuurlijk licht kan dus vitamine D tekort en uiteindelijk calciumtekorten en andere gezondheidsproblemen in de hand werken.

Gras- en valkparkieten houden ervan om voedsel te zoeken op de grond. Verwijder dus regelmatig alle uitwerpselen en houd de bodem schoon. Een geschikte bodembedekking in kooi of volière is stofvrij (geen zaagsel, zand of kattenbakkorrels), veilig en droog om schimmelvorming te vermijden. 'Kooizand' neemt weinig tot geen vocht op, maar stropelletjes, beukensnippers of papiersnippers zijn beter geschikt en worden ook door de parkieten veelvuldig bezocht en geïnspecteerd.

2.2. BUITEN

Parkieten zijn gewend aan bij woestijngebieden horende temperatuurschommelingen en kunnen zowel vrij hoge als vrij lage temperaturen goed verdragen. Je kan ze dus perfect in een buitenvolière houden, mits ze zich kunnen terugtrekken op een warmere of net koelere plek. Een combinatie van een buitenvolière met een beschermt en eventueel verwarmd binnen-gedeelte is dus ideaal.

Denk bij het inrichten van de buitenvolière ook aan:

- Voldoende takken en bladeren, waar de vogels kunnen rusten, klimmen, zich tussen kunnen verschuilen en aan kunnen knabbelen.
- Voldoende vliegruimte. Plaats takken en schuilplekken langs de wanden van het verblijf.
- Beschutting tegen tocht, wind en regen door een of meer zijden winddicht te maken en een deel van de volière te overkappen.
- Zonnige én schaduwrijke plekken.
- Mogelijkheid tot baden, liefst op de grond.
- Speelgoed.
- Geschikte bodembedekking: stofvrij, droog, gemakkelijk te reinigen.
- Het weren van ongedierte zoals ratten en muizen en roofdieren zoals marters.
- Vogels zoals de gras- en de valkparkiet die van nature in woestijnen leven, kunnen slecht tegen vocht en houden van droge omstandigheden. Beschut een buitenvolière voor deze diersoorten dus steeds tegen vocht en regen.

3. VOEDING

Parkieten zijn zogenaamde snelle eters en eten voornamelijk graszaden. Dit vormt dan ook de basis van hun dieet. Ze vullen dit aan met vruchten, planten, bladeren, kruiden en soms insecten.

In gevangenschap leiden sommige, vaak minderwaardige granenmengelingen tot **tekorten aan vitamines** (vooral A, D, E en K), **calcium** en bepaalde aminozuren. Bovendien pikken sommige vogels er vooral die granen uit die ze het lekkerste vinden, zodat hun voeding nog onevenwichtiger wordt, wat geleidelijk kan leiden tot **gezondheidsproblemen** of zelfs een vroegtijdige dood. Een kwaliteitsvolle, met essentiële nutriënten aangerijkte zadenmengeling, eventueel in de vorm van een pellet, is een absolute noodzaak om een parkiet gezond te houden.

Een standaardrantsoen bestaat dus uit een kwaliteitsvolle, op de soort afgestemde zadenmengeling of parkietenpellet als basisvoedsel, aangevuld met:

- dagelijks groenten, grassen en kruiden, zoals: stukjes broccoli, boerenkool, paardenbloem en -blad, weegbree, herderstasje, vogelmuur, basilicum, munt, koriander...
- nu en dan wat kleine stukjes fruit zoals: appel, banaan, peer, aardbei, vijg...
- verschillende keren per week: verse takken en blaadjes van wilg, berk, populier, appel- of perenbomen of vlier.
- regelmatig maar met mate: halmen trosgierst
- vethoudende noten en insecten zoals meelwormen met mate en als extraatje.

Parkieten leven in droge, woestijnachtige klimaten waar van nature weinig sappig en waterrijk voedsel aanwezig is. Ze hebben dan ook een voorkeur voor droge, vezelachtige groenten en fruit.

Opgelet: chocolade, avocado, zout, alcohol, koffiebonen, tabak... maken vogels ziek!

Een belangrijk onderdeel van het parkietenrantsoen is een extra calciumbron, bijvoorbeeld in de vorm van grit (gemalen oesterschelpen) en een sepiaschelp of calciumsteen.

Voor een goede werking van de spiermaag dient elke vogel toegang te hebben tot scherpe maagkiezel. In de handel wordt dit soms in een mengeling met grit aangeboden.

In de natuur foerageren gras- en valkparkieten zo'n 2 keer per dag, op de grond. 's Morgens vullen ze hun krop om de dag te overbruggen en 's avonds doen ze hetzelfde om met een gevulde krop de nacht in te gaan. Voeder de vogels dus via een vast schema (bij voorkeur 's morgens en in de vooravond) en voeder hen op de grond. Op de grond geplaatste ondiepe bakken met substraat waarin je wat graanmengeling verspreidt, kan helpen in hun behoefte om op de grond te foerageren.

Voeder parkieten niet onbeperkt! Obesitas vormt vooral bij grasparkieten in gevangenschap een belangrijk gezondheidsprobleem. Ga op zoek naar de juiste hoeveelheid zodat de parkieten voldoende voedsel opnemen, maar niet kieskeurig worden of eten laten liggen. Bepaalde fysiologische omstandigheden zoals de groei, rui, of wijzigingen in de omgevingstemperatuur kunnen de voederopname beïnvloeden. Hang overdag bebladerde takken of halmen trosgierst in de kooi om eventuele honger op te vangen.

Parkieten hebben doorlopend vers drinkwater nodig. Plaats drinkbakjes op de grond, maar niet rechtstreeks onder een zittak zodat het water niet bevuild raakt. Maak de drinkbakjes dagelijks schoon want de vogels zullen er ook in baden.

Om de vogel tijdens de ruiperiode te ondersteunen, kan je een preparaat van zwavelhoudende aminozuren en choline toevoegen aan het drinkwater. Ververs dit dagelijks en voorzie ook steeds zuiver drinkwater. Vitamine- en mineraalkuren of hoogenergetisch voer zijn vooral aanbevolen in periodes van stress, ziekte of voortplanting. Het is belangrijk dat de vogels voedingssupplementen altijd volgens hun eigen behoefte kunnen opnemen. Meng het dus niet onder voer of drinkwater of voorzie daarnaast niet-gesupplementeerde alternatieven. Vraag advies aan je dierenarts.

4. VERZORGING

4.1. EEN PARKIET HANTEREN

Parkieten zijn prooidieren en het vastpakken van de dieren dient zoveel mogelijk te worden vermeden! Indien het niet anders kan, probeer je de handeling met zo weinig mogelijk stress te laten verlopen. Zorg voor een rustige omgeving en beperk de pogingen om de vogel te vangen door je goed voor te bereiden en adequaat te werk te gaan. Pak het dier zo kort mogelijk vast want de stress die hiermee gepaard gaat, kan in extreme gevallen zelfs voor sterfte zorgen.

Sluit voor je een vogel hanteert steeds deuren en vensters **om te vermijden dat de vogel ontsnapt**. Verduister de ruimte om het vangen gemakkelijker te maken en te vermijden dat je de vogel moet najagen. Wikkel een grotere vogel in een handdoek. Om bijtonden te vermijden, **houd je de kop van de vogel stevig maar voorzichtig vast tussen duim en wijsvinger**. Het lichaam van de vogel houd je vast met een losse hand. Knijp vooral niet om de ademhaling van de vogel niet te belemmeren. Draag eventueel handschoenen, zeker bij grotere parkietensoorten. Houd er ook rekening mee dat andere dieren, zoals honden en katten, ongepast kunnen reageren : hou ze uit de buurt.

4.2. OPVOLGING

Parkieten zijn prooidieren en zullen ziekte, pijn en ongemak zo lang mogelijk verbergen. Daarom is het zeer belangrijk om bij het geringste vermoeden van pijn of ziekte een vogeldeskundig dierenarts te raadplegen, want de ernst van de symptomen staat vaak niet in relatie tot de ernst van de onderliggende aandoening en veel vogelziekten kennen een zeer acuut verloop.

Het is nuttig om de vogels regelmatig te wegen. Je kan hiervoor een speciaal zitstokje gebruiken. Een andere indicatie voor de voedingstoestand van de vogel is de bespiering aan beide zijden van de borstbeenkam, die je kan gevoelen wanneer je vermoedt dat de vogel vermagerd.

Als de vogels voldoende omgevingsverrijking hebben met geschikte materialen, zal het inkorten van nagels en / of de snavel zelden nodig zijn. Bepaalde onderliggende aandoeningen kunnen echter abnormale snavelgroei in de hand werken. Raadpleeg in dat geval een dierenarts.

Om te vermijden dat de parkiet wegvliegt, kan je de vleugels van het dier 'kortwieken'. Knip hiervoor de slagpennen tot 0.5 tot 2 cm onder de dekveren. Voor een mooier resultaat kan je de buitenste 2 slagpennen op lengte laten. Het is belangrijk steeds beide vleugels gelijk te knippen om het evenwicht bij het landen niet te verstoren. Herhaal het kortwieken na elke ruiperiode. Houd er rekening mee dat een gekortwiekte vogel in veel gevallen toch nog korte, lage vluchten kan maken en dit zal gebruiken om te ontsnappen bij bedreiging of gevaar. De meeste parkietensoorten zijn echter, in tegenstelling tot sommige papegaaien, uitgesproken vliegers. Je geeft ze hier dus beter alle kansen toe.

Het wordt aangeraden om de mest van parkieten regelmatig door een dierenarts te laten onderzoeken en ze indien nodig te ontwormen.

Vervoer parkieten voor een dierenartsbezoek in een goed geventileerde, kleine, verduisterde kooi, liefst in het gezelschap van een soortgenoot.

4.3. EEN UITDAGENDE OMGEVING

Parkieten zijn zeer intelligent en ze houden van een uitdaging. Bovendien hebben ze behoefte om dingen te manipuleren met hun snavel en poten, te vliegen, te klimmen, te hangen en te klauteren, ...

Het is dus van belang om speelgoed te geven dat hen uitnodigt om natuurlijk gedrag te vertonen.

Je kan parkietenspeelgoed (zoals ballen en belletjes) kopen, maar je kan het ook makkelijk zelf maken.

Zorg voor verrijking op drie niveaus:

- Geef dingen die ze kunnen vernielen zoals takjes en twijgjes, (objecten uit) gevlochten riet of sisaltouw, kartonnen doosjes, papier...
- Zoek manieren om extraatjes te verstoppert, bijvoorbeeld door ze in een puzzel of bak met (schoon en stofvrij) substraat te strooien, lekkers in krantenpapier, een wc – rolletje of in een leeg eierdoosje te verstoppert of door voedsel op moeilijk bereikbare plaatsen in de kooi te hangen enz. Houd er wel rekening mee dat de meeste parkietensoorten snelle eters zijn die hun basisrantsoen twee maal daags snel moeten kunnen verorberen.
- Geef je vogels mentale stimulatie en laat hen nadenken over het oplossen van (vogel)puzzels, het imiteren van geluiden en woorden, het maken van geluiden met voorwerpen zoals klokjes en belletjes enz. Voorzie contact met mensen (en eventueel met andere dieren als dat veilig kan)

Het is normaal dat vogels soms bang zijn voor nieuwe objecten. Dit kan je verhelpen door deze voorwerpen eerst enige tijd buiten de kooi op een ‘veilige’ afstand van de vogels te leggen of te hangen. Dit zal het voorwerp extra interessant maken voor de nieuwsgierige parkiet en zo latere exploratie stimuleren. Vogels leren veel door anderen te observeren en te imiteren. Zelf tonen hoe je het speelgoed gebruikt, kan de vogel helpen om angst te overwinnen en zelf met een voorwerp aan de slag te gaan.

5. VOORTPLANTING

Parkieten in gevangenschap zijn, onder invloed van de overvloed aan voeding, water en licht, geneigd om meerdere legfels per jaar groot te brengen, maar dit kan de pop uitputten en is bijgevolg niet wenselijk. Gelukkig zal een koppel parkieten zich enkel voortplanten wanneer er een geschikte nestplaats aanwezig is. Indien je een nestkast voorziet, wordt deze dus best weggehaald tussen september en april , om de natuurlijke voortplantingscyclus zoveel mogelijk te benaderen. Kweek echter enkel met jouw parkieten als je je voldoende geïnformeerd hebt over de mogelijke problemen en kosten, én als je vooraf weet dat alle jongen goed terecht komen!

Laat parkieten zich bij voorkeur voortplanten in een stabiele groep en in een grote, geschikte volière. Laat de vogels zelf een partner kiezen. Grasparkieten zijn serieel monogaam, valkparkieten monogaam. Alle parkietenkoppeltjes blijven elkaar minstens een jaar lang trouw. Vrouwelijke valkparkieten zijn geslachtsrijp omstreeks de leeftijd van 18 maanden en de mannetjes al rond 13 maanden. Bij grasparkieten is dit voor mannetjes al rond de leeftijd van 6 maanden en bij poppen al rond de leeftijd van 10 - 12 maanden. Ze leggen gemiddeld 4 tot 8 eieren (2 tot 12), de broedtijd bedraagt gemiddeld 19 tot 23 dagen.

In de natuur nestelen parkieten in natuurlijke holtes, bij voorkeur in bomen. Zorg voor een of meer geschikte nestplaatsen waarvan de grootte van de kast en diameter van de invliegopening zijn aangepast aan de specifieke parkietensoort. Hang de nestkasten hoog, op een rustige plek in de volière. Een houten nestkast met uitgeholde bodem is voldoende voor een grasparkiet. Valkparkieten houden echter wel van wat substraat op de bodem van hun nestkast. Gebruik hiervoor wat beukensnippers of papiersnippers.

De jongen van de grasparkiet worden voornamelijk gevoed door het vrouwtje en in mindere mate door het mannetje. Bij de valkparkiet is ook het mannetje ijverig in de weer om de zorg voor de jongen op te nemen. Parkietenjongen zijn nestblijvers. Hun definitieve verenkleed krijgen ze pas omstreeks de leeftijd van 2 tot 3 weken. Rond de leeftijd van 6 weken kunnen ze geheel zelfstandig voedsel opnemen, maar het is belangrijk dat zij voor een goede socialisatie tot minimum 8 weken bij de moeder blijven.

Het wordt om gezondheids- en ethische redenen afgeraden om parkietenjongen met de hand groot te brengen!

6. ZIEKTEN EN AANDOENINGEN

Ziekte bij vogels is vaak het gevolg van ongunstige levensomstandigheden en voederfouten zoals een onevenwichtige voeding (vooral op het vlak van calcium), tekorten (vitamines), een gebrek aan zonlicht of UVB – straling, een te lage temperatuur of een te drukke of vervuilde omgeving (rook, stof). Gras- en valkparkieten zijn bewoners van droge, hete gebieden en verdragen slecht vochtige omstandigheden.

Veel voorkomende aandoeningen zijn:

- Spijsverteringsziekten zoals **jicht, obesitas, diarree**.
- Ademhalingsziekten: **neusverkoudheid, longontsteking, ontsteking van de longzakken (aspergillose)**.
- Groei problemen (poten, snavel, pluimen)
 - o Vergroeiingen van de poten zijn meestal het gevolg van te weinig variatie in zitstokken en te weinig beweegruimte. Schilferige poten (ook 'kalkpoten' genoemd) worden veroorzaakt door mijten.
 - o Vergroeiingen van de snavel zijn meestal het gevolg van een gebrek aan variatie in de voeding en aan hard (knaag)materiaal.
 - o Slecht ruien (ook 'stokruï' genoemd) kan het gevolg zijn van een energietekort of slechte omgevingsomstandigheden (vb. gebrek aan natuurlijk licht). Raadpleeg in dit geval een dierenarts.
- Voortplantingsproblemen: legnood, ei-peritonitis door buikleg.

Gedragsproblemen komen bij parkieten in gevangenschap regelmatig voor en uiten zich in verenpikken, automutilatie en stereotiepe gedragingen. Dit is vaak een indicatie voor chronische stress die het dier ervaart. Wees hierop bedacht, want stresserende levensomstandigheden zullen op termijn de immuniteit van de parkiet verlagen waardoor de vogel ziek wordt en uiteindelijk kan sterven. Parkieten die alleen gehouden worden, lijken extra gevoelig.

Andere infectieziekten die voorkomen bij parkieten, zijn:

- Papegaaizenziekte (chlamydiose of psittacose) (een zoönose¹, een ziekte die kan worden overgedragen op de mens).
- Het aviair polyomavirus (APV).

Ook parasitaire spijsverteringsziekten zoals trichomonose of giardiose komen voor, net als uitwendige parasieten zoals verenluis, bloedmijt en schurftmijten die snavel- en pootschurft veroorzaken.

Om insleep van ziekteverwekkers te voorkomen is het uiterst belangrijk om nieuwe vogels minimum 2 weken in quarantaine te houden, waarbij je elke vorm van contact met de reeds aanwezige parkieten verhindert. Huisvest nieuwe vogels in een aparte ruimte en voorkom ook indirect contact via kleren, schoenen of andere materialen. Hou bij voorkeur alles gescheiden of reinig en ontsmet gebruikte materialen steeds goed. Zorg in een quarantaineruimte altijd voor rust en optimale klimaatomstandigheden want de stress die bij verhuizen hoort, maakt nieuwe vogels extra gevoelig voor ziekte. Hou er daarnaast rekening mee dat ook vogels die geen symptomen vertonen ook ziektekiemen bij zich kunnen dragen en verspreiden. Om deze dragers te identificeren, is bloed- of mestonderzoek noodzakelijk.

Naast ziekte vormen ook ongevallen in huis vaak een reden om met een vogel bij de dierenarts langs te gaan. Met name wanneer je parkieten vrij laat rondvliegen, stel je hen aan risico's bloot: opname van giftige stoffen en planten, tegen glas vliegen, knagen aan gevaarlijke materialen (vb. elektriciteitsdraden), gekneld geraken tussen meubels, ten prooi vallen aan een hond of kat, zich verbranden, ...

7. BELANGRIJKE SYMPTOMEN

Parkieten zijn prooidieren en zullen daarom alle tekenen van zwakte en ziekte zolang mogelijk verbergen (in de natuur om het risico om door een roofdier als prooi gekozen te worden zo klein mogelijk te maken). Dit betekent dat we aandacht moeten hebben voor de kleinste veranderingen in gedrag die kunnen wijzen op onderliggende ziekte. Wees dus op je hoede als een vogel plots minder of anders zingt en roept, zich vaker afzondert, minder toenadering zoekt tot andere vogels of door de andere vogels vermeden wordt, minder vliegt, een plotse voorkeur voor een andere plek krijgt in de kooi, interesse voor het badje verliest, minder eetlust vertoont enzovoort. Consulteer in het geval van vermoeden van een onderliggende aandoening, zo snel mogelijk een gespecialiseerde dierenarts.

Reageer onmiddellijk als je een van onderstaande symptomen opmerkt:

- Minder of niet meer eten (anorexia) en gewichtsverlies
- Lusteloosheid
- 'Bol' zitten: ineengedoken met opgezette veren
- Op de grond liggen
- Oog- en neusuitvloei of vieze veertjes rond de snavel en op de kop
- Diarree of vieze veertjes rond de cloaca
- Afwijkende mest: vreemde kleur (groen, geel, zwart...), slijmerig of vermengd met bloed. Gele i.p.v. witte uraten.
- Minder of niet meer vocaliseren.
-

8. DOELPUBLIEK

Parkieten houden impliceert de investering in een ruime, goed ingerichte vliegekooi, eventueel aangevuld met een slaapverblijf. Het zijn levendige vogels die veel aandacht vragen en van nature luidruchtig zijn. Ze hebben nood aan een rustige, lichtrijke, goed verluchte en schone omgeving maar maken zelf flink wat stof en vuil. Dit vraagt tijd voor schoonmaak. Parkieten dragen soms ziekten mee die kunnen worden overgedragen op de mens (vb. chlamydie). Mensen met een verzwakt immuunsysteem en ouderen halen dus best geen niet-geteste dieren in huis. Ook laten zij de schoonmaak van de kooien best aan anderen over.

Parkieten zijn nieuwsgierige dieren die graag andere huisgenoten gadeslaan. Andere huisdieren kunnen echter een groot gevaar betekenen wanneer de vogels hun kooi verlaten.

Parkieten kunnen met andere vogels samen gehouden worden als je ervoor zorgt dat de verschillende soorten elkaar niet lastig vallen en dat de basisbehoeften voor elke soort op maat worden ingevuld. Bij voorkeur kies je voor vogelsoorten die ook in de oorspronkelijke habitat voorkomen. Vraag hiervoor het advies van een professional. Onthoud wel dat een andere vogelsoort een soortgenoot nooit kan vervangen.

9. AANSCHAF EN KOSTEN

Een grasparkiet kost 5 tot 25 euro en een valkparkiet **15 tot 35 euro**. Broedkoppels van zeldzame kleurmutaties kunnen echter honderden euro's kosten. Hierbij komen de kosten van de vogelkooi die voldoende groot moet zijn. Reken gemiddeld op **150 tot 400 euro voor de kooi en 25 tot 100 euro voor de inrichting van de kooi**. De kosten van een buitenvolière hangen af van het volume en de keuze van de materialen maar kunnen oplopen tot meer dan 1000 euro.

Parkieten worden verkocht in dierenwinkels maar ook bij gespecialiseerde kwekers. Ze zijn niet zo duur in onderhoud. Reken per koppel op ongeveer 15 tot 20 euro per maand voedingskosten en 10 tot 15 euro per maand voor verzorging, bodembedekking en speelgoed. Vooral de dierenartskosten kunnen zwaar doorwegen, onder meer omdat het belangrijk is om een vogelkundig dierenarts te raadplegen.

10. WETGEVING

Als eigenaar van een gezelschapsdier en zeker in het geval van niet – gedomesticeerde dieren zoals de meeste parkieten en papegaaien dien je aan bepaalde voorwaarden te voldoen wat de huisvesting, het vervoer of de omgang met de dieren betreft. Deze voorwaarden zijn opgenomen en te raadplegen in de dierenwelzijnswet of de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren).

Voor het houden van vogels is soms een milieuvergunning (rubriek 115) nodig. Indien u minder dan 30 vogels houdt is een vergunning niet noodzakelijk. Meer informatie kan u terugvinden op de website van Leefmilieu Brussel.

De handel in bedreigde diersoorten is streng gereguleerd. Alleen in gevangenschap geboren vogels mogen worden verhandeld. De CITES wetgeving houdt hier controle op en voorziet documenten om de afkomst van vogels te bewijzen. CITES¹-statuut: Niet in bijlage opgenomen voor de meeste parkieten waaronder de grasparkiet, halsbandparkiet, monniksparkiet, Bourkes parkiet, Alexanderparkiet. Enkel voor de grasparkiet, de halsbandparkiet en de valkparkiet moet je geen afkomstbewijs kunnen voorleggen en de verkoop van deze vogels hoeft niet te worden geregistreerd in het CITES register. Bijgevolg zijn enkel deze parkietensoorten niet onderhevig aan de ringplicht die dient om hun afkomst te bewijzen.

Alle diersoorten zijn opgenomen in de IUCN – lijst die de status van de betreffende diersoort in het wild bijhoudt en documenteert. Het IUCN⁴-statuut is LC (Least Concern) dus 'niet bedreigd' voor de meeste parkietensoorten waaronder de grasparkiet, halsbandparkiet, monniksparkiet, Bourkes parkiet, en valkparkiet. De Alexanderparkiet staat in de lijst als NT ('gevoelig') geklasseerd.

Opgelet: sommige parkieten worden beschouwd als invasieve exoten. Parken en groene zones in en rondom ondermeer de stad Brussel zijn gekoloniseerd door honderden halsbandparkieten, Alexanderparkieten en monniksparkieten.

¹CITES : Conventie inzake de internationale handel in bedreigde uitheemse dieren en planten of het Verdrag van Washington: www.cites.org

²Pootontstekingen: Ulceratieve en necrotiserende pododermatitis of bumblefoot in het Engels. Infectie en vergroeiing van het pootgedeelte dat in aanraking komt met de zitstokken.

³Zoönose: infectieziekte die kan worden overgedragen tussen gewervelde dieren. Dus ook van vogel op mens.

⁴IUCN: International Union for Conservation of Nature, www.iucn.org.

BIBLIOGRAFIE:

Chen, J., Zou, Y., Sun, Y. H., & Ten Cate, C. (2019). Problem-solving males become more attractive to female budgerigars. *Science*, 363(6423), 166-167.

Del Hoyo, J., Del Hoyo, J., Elliott, A., & Sargatal, J. (1997). Handbook of the birds of the world. Volume 4. Lynx edicions, Barcelona.

Fowler E. M. , Miller R. E. (2015). Fowler's Zoo and wild animal medicine. Volume 8. Elsevier.

Hooimeijer, J. (2017). Het houden van de grijze roodstaart en de Timney. *Adviespraktijk voor vogels*.

Malek, I., Haim, A. (2019). Bright artificial light at night is associated with increased body mass, poor reproductive success and compromised disease tolerance in Australian budgerigars (*Melopsittacus undulatus*). *Integrative Zoology* 14, 589–603.

Samour, J. (2016). Avian Medicine. Third edition. Elsevier. Missouri (USA).

Schnegg, A., Gebhardt-Henrich, S. G., Keller, P., Visser, G. H., & Steiger, A. (2007). Feeding behaviour and daily energy expenditure of domesticated budgerigars (*Melopsittacus undulatus*): Influence of type of housing and vertical position of the feeder. *Applied animal behaviour science*, 108(3-4), 302-312

Stevens, A., Doneley, R., Cogy, A., & Phillips, C. J. (2021). The effects of environmental enrichment on the behaviour of cockatiels (*Nymphicus hollandicus*) in aviaries. *Applied Animal Behaviour Science*, 235, 105-154.

Tynes, V.V. *Lecture: Introduction to bird behavior*. Ceva Animal Health. Aalst (2019-10-6)

Tynes, V.V. *Lecture: Psittacine Enrichment for behavioral health*. Ceva Animal Health. Aalst (2019-10-6)

ADW, Animal university web, universiteit van Michigan: <http://animaldiversity.org/>

Lafebervet : <http://lafeber.com/vet/fr>

SAMENVATENDE FICHE

ALGEMEEN

Parkieten zijn kleurrijke, levendige, sociale, zeer intelligente en nieuwsgierige vogels. Ze hebben veel vliegruimte en aangepaste huisvesting nodig. Ze zijn van nature luidruchtig en hebben gezelschap van soortgenoten nodig. Afhankelijk van de soort worden ze bij een goede verzorging 10 tot 25 jaar oud.

VOEDING

Kies als basisvoedsel een op de soort afgestemde zaadmengeling of pellet, dagelijks aangevuld met kleine hoeveelheden groenten en kruiden en een paar keer per week wat fruit. Vetrijke zaden en noten zoals trosgerst geef je slechts met mate. Ook insecten en meelwormen kunnen nu en dan. Voorzie ook steeds een calciumbron zoals een sepiaschelp of grit én maagkiezel om de vertering optimaal te laten verlopen. Bovendien hebben parkieten permanent vers drinkwater nodig.

DOELGROEP

Af te raden voor mensen met longproblemen of een verzwakt immuunsysteem (indien de vogels niet getest zijn op papegaaizenziekte). Parkieten moeten beschikken over voldoende vliegruimte en worden minstens in koppels gehouden. Ze kunnen slordig en luidruchtig zijn en hebben flink wat aandacht nodig.

SAMENLEVEN MET ANDERE DIEREN

Soortgenoten (verplicht).
Dieren van andere soorten mogelijk.
Opgelet voor honden en katten. Dit zijn roofdieren.

AANKOOP EN PRIJS

In de dierenwinkel of bij een gespecialiseerde kweker.
Aankoopprijs: 5 tot 25 euro voor een grasparkiet en 15 tot 45 euro voor een valkparkiet. Zeldzame mutaties en broedkoppels zijn duurder.
Prijs van het materiaal: 150 tot 400 euro voor een ingerichte binnenkooi. Volières zijn duurder.
Kostprijs per maand: 20 - 40 euro (voeding en verzorging) voor een koppeltje.

WETGEVING

CITES is van toepassing. IUCN : Least Concern voor de meeste ervan. Factuur en certificaat van oorsprong nodig. Moeten worden geringd.

HUISVESTING

De vogelkooi moet zo ruim mogelijk zijn en het volume moet maximaal benut kunnen worden. Zorg voor zitstokken in gevarieerde diameters en uit natuurlijke materialen en bevestig ze in verschillende richtingen. Natuurlijke takken genieten de voorkeur. Richt de kooi in met aandacht voor vliegruimte en privacy. Verrijk de kooi met speelgoed zoals touwen, bebladerde takken, belletjes, gekleurde blokjes enzovoort.

Vogels die nooit buiten komen, hebben nood aan UV-licht. De omgeving moet gezond, stofvrij en rookvrij zijn. Parkieten kan je in een buitenvolière houden maar zorg voor een droog binnengedeelte en scherm de volière voldoende af tegen regen en tocht.

VERZORGING

Parkieten kunnen gezonde dragers zijn van **een zönose, namelijk psittacose (of papegaaizenziekte)**. De gezondheidstoestand van een parkiet volg je op door het dier dagelijks te observeren, vanop afstand te inspecteren en indien mogelijk te wegen. Zelfs lichte afwijkingen kunnen wijzen op een onderliggende aandoening of ziekte. Aarzel in dat geval nooit om een gespecialiseerde dierenarts te raadplegen. Vang en hanteer een parkiet enkel bij uitzondering en zorg ervoor dat dit zo rustig, snel en efficiënt mogelijk verloopt.

ZIEKTEN EN INFECTIES

Vaak te wijten aan **de omstandigheden waarin parkieten worden gehouden (incl. voeding)**:

- Jicht, verkoudheid en longontsteking (**temperatuur en stof**).
- Groeistoornissen (tekort aan calcium)
- Parasieten (trichomonas, giardia, snavel- en pootschurft)
- Voortplantingsproblemen (legnood).
- Trauma (valpartijen), bijten (hond of kat).

BELANGRIJKE SIGNALLEN

Anorexia, gewichtsverlies, lusteloosheid, 'bol' zitten, op de grond zitten, diarree, niezen, ademhalingsproblemen

